AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

AVİM Yorum • No: 2010 / 33 • Aralık 2010

ESKİ SİGORTA POLİÇELERİ

Ömer Engin LÜTEM

Birinci Dünya Savaşı öncesinde bazı Amerikan ve Avrupa sigorta şirketleri Osmanlı İmparatorluğu uyruğundaki kimi gayrimüslimlere hayat sigortası yapmışlardı. Savaş yıllarının getirdiği karmaşa ve ayrıca Osmanlı Ermenilerinin tehcir nedeniyle yer değiştirmesi, bir kısmının ölmesi, savaş sonrasında sigortalı kişiler veya onların mirasçılarıyla sigorta şirketleri arasında, çok uzun süren davalar açılmasına neden olmuştu. Sonunda zaman aşımı süreleri dolmuş ve davalar da bitmişti.

Kaliforniyadaki bazı Ermeni kuruluşları zaman aşımı nedeniyle soykırıma uğrayan kişilerin mirasçılarının zarar gördüğünü ileri sürerek, uzun uğraşılar sonunda 2000 yılında Kaliforniya Eyaleti Kongresinden bir kanun çıkartarak zaman aşımının 2010 yılı sonuna kadar uzatılmasını sağlamışlardı.

İlgili sigorta şirketlerinin bazıları davalara devam etmek yerine davacı Ermeni kuruluşlarıyla anlaşmayı tercih etmişlerdi. Bu çerçevede New York Insurance şirketi ile daha ziyade Avrupada (ve Türkiyede) faaliyet gösteren AXA Şirketi davacılara toplam 37,5 milyon dolar ödeyerek bu konuyu kapatmak yoluna gitmişlerdi. Şirketleri bu şekilde davranmasının nedeni Kaliforniyanın 2000 yılı kanununda soykırım deyiminin geçmesi ve davalara devam edildiği takdirde, Ermeni propagandasının kendilerine soykırıma katılmak, soykırımı yapanları desteklemek gibi yönetecekleri suçlamaların ticari itibarlarını zedelemesinden endişe etmeleridir. Diğer yandan maddi imkânları çok büyük olan bu şirketler için 37,5 milyon dolar fazla değildir ve büyük bir olasılıkla vergiden düşülmüştür.

Dava edilen bir Alman Şirketler Grubu (kısaca Münich Re) ise Ermeni kuruluşlarıyla anlaşma yoluna gitmemiş ve bir üst mahkemeye başvurarak 2000 yılı kanunundaki Ermeni soykırımı kurbanları deyiminin dışişleri doktrinine aykırı olduğunu, diğer bir deyimle, ABD Dişişleri politikasına aykırı olduğunu bildirmiş ve kanıt olarak da ABD Hükümetinin 2000, 2003 ve 2007 yıllarında Ermeni soykırımı ile ilgili Temsilciler Meclisi karar tasarılarına karşı çıkmış olmalarını göstermiştir. Üst Mahkeme 2009 yılı Ağustos ayında Kaliforniya Eyaletinin 2000 yılı kanunun, Ermeni soykırımına atıf yaptığı için Anayasaya aykırı olduğuna karar vermiştir. Anayasaya aykırılık Kaliforniya Eyaletinin, ABD Anayasası ile Fedaral hükümetin yetkisine verilmiş olan dışişlerine karışmaktır. Üst mahkeme bu kararını bire karşı iki oyla almıştır.

Söz konusu karar Ermeni kuruluşlarına yıkıcı bir etki yapmıştır. Önce bir eyalet parlamentosunun Ermeni soykırımı konusunda aldığı kararın (ki 50 ABD eyaletinden 44ü

bu tür kararlar kabul etmiştir) federal hükümetin bu yönde bir kararı olmadığı takdirde, hiçbir sonuç doğurmayacağı meydana çıkmıştır. Ayrıca New York Insurance ve AXAnın ödediği 37 milyon doların geri verilmesi olasılığı belirmiştir.

Üst mahkemenin bu kararına Ermeni kuruluşları şiddetle itiraz etmişlerdir. Aynı mahkeme, aynı hakimlerle bu konuda 10 Aralık 2010 tarihinde aldığı bir diğer kararda bu kez Ermeni soykırımı deyiminin kullanılmasını yasaklayan açık bir federal siyaset bulunmadığını sonucuna varmıştır. Bu karar da bire karşı iki oyla alınmıştır. Ancak bu kez hâkim Bayan Dorothy W. Nelson, 2009 kararının tersine, Ermeni görüşleri lehinde oy kullanmıştır.
Bu yeni karar ortaya makul cevaplar verilmesi mümkün olmayan bir durum çıkarmıştır.

Birincisi, üst mahkemenin Ağustos 2009 kararının kesin olması ve bu karara ancak bir üst mahkemede itiraz edilmesi gerekirdi. Böyle olmamış, dava bitmiş olduğu halde mahkeme kendi kararını bozmuş ve aksi yönde bir karar almıştır. Munich Re bu karara itiraz eder ve başka deliller ileri sürerse, üst mahkeme bu son kararını tekrar bozacak mıdır? Bu, kendi kararını bozma süreci ne zaman sona erecektir?

İkincisi, Ağustos 2009 kararı ile 10 Aralık 2010 kararı arasında geçen yaklaşık 15 ay içinde dava dosyasında, ileri sürülen iddialarda ve mevcut delillerde hiç bir değişiklik olmadığı için yeni bir karar almanın mantıken mümkün bulunmamasıdır.

Üçüncüsü ise hâkim Bayan Dorothy W. Nelsonun neden fikir değiştirdiğidir. Kendisi bu konuda bir açıklamada bulunmamıştır.

Bunları dikkate aldığımızda üst mahkeme kararının hukuki değil siyasi mülahazalarla alınmış olduğunu söylemek mümkündür.

Munich Renin bu karara bir üst mahkemede itiraz etmek hakkı vardır. Ancak bu şirketin avukatı bu konuda bir beyanda bulunmaktan kaçınmıştır. Münich Renin de New York Life Insurence ve AXA gibi, soykırım taraftarlığı ile suçlanmaktansa, para ödeyip bu konuyu kapatmak isteyip istemeyeceğini zaman gösterecektir.

Bazı Türk gazetelerinde bu kararın Türkiyenin başını ağrıtacağı, bir tehdit oluşturduğu, Türkiyeye karşı tazminat davası açma vizesi olduğu gibi başlıklar taşıyan yazılara rastlanmıştır. Bu dava sigorta şirketleri ile o şirketlerin sigorta poliçelerini taşıyanlar arasındadır ve hukuken Türkiye ile bir ilgisi yoktur. Buna karşın, dava münasebetiyle devamlı olarak Ermeni soykırımı iddialarından bahsedilmesi Türkiye aleyhine propaganda olmaktadır ve bu nedenle de söz konusu karar, siyasi alanda Türkiyenin aleyhinedir.

Gelecek yazılarımızdan birinde yine Kaliforniyada açılan ancak bu kez doğrudan Türk devletini ve iki Türk devlet bankasını ilgilendiren bir başka davadan bahsedeceğiz.

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: LÜTEM, Ömer Engin. 2026. "ESKİ SİGORTA POLİÇELERİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2010 / 33. Aralık 20. Erişim Kasım 22, 2026. https://www.avim.org.tr/public/index.php/tr/Yorum/ESKI-SIGORTA-POLICELERI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır